

TABAKO VARTOJIMAS TARP PATAISOS NAMUOSE KALINČIŲ MOTERŲ

Guoda Jankaitytė¹, Laura Nedzinskienė²

¹Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas, ²Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Biomedicinos instituto Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedra

Santrauka

Tikslas – nustatyti rūkymo paplitimą tarp Panevėžio pataisos namuose kalinčių moterų ir tam įtaką darančius veiksnius.

Tyrimo medžiaga ir metodai. Tyrimas atliktas 2017 m. Panevėžio moterų pataisos namuose. Jame dalyvavo 60 įkalinimo įstaigoje kalinčių moterų. Respondenčių amžiaus vidurkis buvo $42,51 \pm 13,87$ metų. Tyrimas buvo atliekamas vykdant anoniminę anketinę apklausą, dalyvavimas joje buvo savanoriškas. Validuotą klausimyną sudarė klausimai, pagal kuriuos buvo vertinami kalinčių moterų demografiniai rodikliai, tabako vartojimo įpročiai, taip pat buvo klausama apie patiriamą stresą, kuris vertintas pasirinkus Likerto skalę (1 – visai ne, 5 – labai).

Rezultatai. Iš visų apklaustų respondenčių laisvėje rūkė daugiau nei trys ketvirtadaliai (78,3 proc.) moterų, o įkalinimo įstaigoje rūkė jau daugiau – net 81,7 proc. moterų. Tyrimo dalyvės vidutiniškai surūkydavo $8,95 \pm 7,58$ cigaretės per dieną. Amžiaus, kai moterys pradėjo rūkyti, vidurkis buvo $14,4 \pm 7,55$ metų. Įvertinę moterų amžių ir per dieną surūkomų cigarečių skaičių pastebėjome, kad statistiškai reikšmingai kuo vyresnė moteris, tuo mažesnis surūkomų cigarečių skaičius per dieną ($r = -0,266$; $p \leq 0,05$).

Išvados. Ankstyvas rūkymo pradžios amžius ir nuolatinis tabako vartojimas sukelia daug sveikatos problemų ne tik pačiam vartotojui, bet ir aplinkiniams. Todėl vienas pagrindinių rūkymo įkalinimo įstaigoje problemos sprendimo būdų – tai efektyvios tabako vartojimo mažinimo strategijos sukūrimas.

Reikšminiai žodžiai: rūkymas įkalinimo įstaigose, moterų rūkymas, tabako vartojimas.

ĮVADAS

Nors dar pirmame šimtmečiuje prieš mūsų erą Amerikos žemyno gyventojai plačiai naudojo tabako gaminius, tik XVIII a. ėmė augti jų populiarumas. XX a. pradžioje buvo imta įtarinėti, kad tabako vartojimas gali kelti žalą visuomenės sveikatai, vis dėlto tik 1964 m. Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) vyriausybė paviešino objektyvią literatūros apžvalgą, kurioje buvo teigiama, jog tabako vartojimas susijęs su daugeliu sveikatos sutrikimų [1]. Nepaisant plačiai viešinamos informacijos, tabako vartojimas ir su tuo susijusios sveikatos problemos yra didelis iššūkis dabartinei sveikatos apsaugos sistemai visame pasaulyje [2].

Rūkomas tabakas sukelia 11,5 proc. mirčių visame pasaulyje, o kai kuriose šalyse – daugiau hospitalizacijų nei alkoholis ir narkotikai kartu. Išsivysčiusiose šalyse dėl padidėjusios tabako gaminių kainos, reklamų draudimų bei įspėjamosios vaizdinės medžiagos ant tabako gaminių etikečių rūkančių žmonių nuo

praėjusio amžiaus pabaigos mažėja. Nepaisant to, rūkymo lygis išlieka didesnis tarp mažiau išsilavinusių asmenų, taip pat prie mažiau išsivysčiusių valstybių priskiriamose šalyse, kuriose piliečiai turi mažiau galimybių naudotis gydymo ar rūkymo prevencijos programomis [3].

Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) duomenimis, 2015 m. 22,7 proc. vyresnių nei 15 metų žmonių rūkė tabako gaminius, o tai sudaro apie 1,1 mlrd. pasaulio gyventojų [4]. Šiuo metu pasaulyje 23 proc. populiacijos rūko tabako gaminius ir tai sudaro 32 proc. pasaulio vyrų bei 7 proc. moterų [1].

Leidinyje „Lietuvos gyventojų sveikata 2020“ nurodyta, kad 2019 m. kasdien tabako cigaretės rūkė 29,9 proc. vyrų ir 9,7 proc. moterų. Didžiausią rūkančių gyventojų dalį pagal amžiaus grupes 2019 m. sudarė 45–54 metų asmenys, tai atitiko 33,1 proc. rūkančiųjų. Vertinant rūkymo paplitimą pagal gyventojų išsilavinimą, daugiausia kasdien rūkančių buvo tarp vidurinį išsilavinimą turinčių žmonių, o mažiausią dalį sudarė aukštąjį išsilavinimą įgiję asmenys [5].

Nors pasaulyje rūkančių vyrų skaičius yra didesnis, tačiau moterys patiria kur kas sunkesnius sveikatos pažeidimus bei dažniau miršta nuo rūkymo sukeltų ligų [6]. Naujausi tyrimai rodo, kad rūkančios

Adresas susirašinėti: Laura Nedzinskienė
Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas
M. K. Čiurlionio g. 21/27, 03101 Vilnius
El. p. laura.nedzinskiene@mf.vu.lt

moterys visose amžiaus grupėse turi 25 proc. didesnę tikimybę sirgti širdies ir kraujagyslių ligomis negu rūkantys vyrai. Moterims sinergetinis rūkymo ir kontraceptikų vartojimo poveikis padidina riziką sirgti miokardo infarktu, insultu ar giliųjų venų trombozėmis. Taip pat tyrimai rodo, jog rūkančios moterys patiria didesnę diskriminaciją nei rūkantys vyrai ir yra linkusios būti atstumtos visuomenės [6–8].

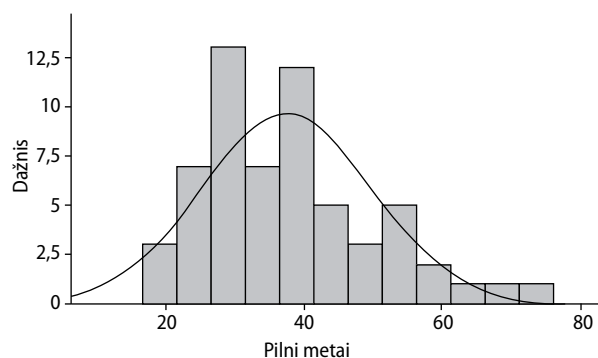
Tarptautiniu mastu grupė, kuriai išlieka didžiausia rizika rūkyti ir su ja susijusios pasekmės sveikatai, yra įkalinti žmonės [3]. JAV ir Australijoje įkalinimo įstaigose rūkančių asmenų dalis yra 3–5 kartus didesnė nei bendroje populiacijoje. Nepaisant to, kad maždaug pusė Australijoje kalinčių asmenų išreiškė norą mesti rūkyti, priklausomybė, didelis streso lygis bei tabako vaidmuo kalėjimo kultūroje apsunkina šį procesą. Be to, beveik pusė asmenų, kurie rūkė prieš patekdamį į įkalinimo įstaigą, įkalinti padidino suvartojamo tabako kiekį. Taip pat maždaug 1 iš 14 kalinių pradeda rūkyti jau patekę į įkalinimo įstaigą [9].

Reaguojant į didelį įkalinimo įstaigose esančių asmenų rūkymo skaičių, daugelyje šalių nustatytas draudimas rūkyti pataisos namuose. Dažniausia draudimo priežastis yra noras apsaugoti įkalinimo įstaigose kalinčių ir dirbančių asmenų sveikatą nuo tiesioginio ar pasyvaus rūkymo poveikio. Taip pat tai sumažintų šių asmenų medicininės priežiūros, įskaitant hospitalizavimą, išlaidas. Galiausiai draudimas rūkyti įkalinimo įstaigose gali sumažinti padegimo ar to sąlygotų traumų riziką [3]. Nustatyta, kad teisinis draudimas rūkyti turėjo įtakos moterų rūkymo sumažėjimui, o reklaminės kampanijos poveikis minimalus [6].

Įvertinę kitose šalyse atliktų tyrimų duomenis pastebėjome, kad tabako vartojimas įkalinimo įstaigose yra didelė visuomenės sveikatos bei socialinė problema. Šiame straipsnyje aprašomo tyrimo tikslas – nustatyti tabako vartojimo paplitimą bei tam įtakos turinčius veiksnius Panevėžio pataisos namuose.

TYRIMO MEDŽIAGA IR METODAI

Tyrimas atliktas 2017 m. Panevėžio moterų pataisos namuose. Tyrime dalyvavo 60 įkalinimo įstaigoje kalinčių moterų, tai sudarė 24 proc. tyrimo metu kalinčių šioje įstaigoje moterų. Respondenčių amžius siekė nuo 19 iki 72 metų, o jų amžiaus vidurkis – $42,51 \pm 13,87$ metų (1 pav.). Tyrimas buvo atliekamas vykdant anoniminę anketinę apklausą, dalyvavimas joje buvo savanoriškas. Validuotą klausimyną sudarė klausimai, pagal kuriuos buvo vertinami kalinčių moterų demografiniai rodikliai, tabako vartojimo įpročiai, taip pat jų klausta apie patiriamą stresą, kuris vertintas pasirinkus Likerto skalę

1 pav. Respondenčių pasiskirstymas pagal amžių

(1 – visai ne, 5 – labai). Surinktų anketų duomenys buvo suvesti į kompiuterį ir analizuoti naudojantis SPSS (*Statistical Package for Social Sciences*) 23.00 statistine programa. Analizėje taikyti aprašomosios statistikos metodai: apskaičiuoti veiksmų dažniai, atlikti vidurkių, standartinio nuokrypio (SD) skaičiavimai. Grupės palygintos taikant nepriklausomų imčių Stjudento t testą, o ryšiai tarp kintamųjų įvertinti apskaičiuojant Spearmano koreliacijos koeficientą. Rezultatų skirtumas laikomas reikšmingu, kai $p \leq 0,05$.

REZULTATAI

Iš visų apklaustų respondenčių laisvėje rūkė daugiau nei trys ketvirtadaliai (78,3 proc.) moterų, o įkalinimo įstaigoje rūkė jau daugiau – net 81,7 proc. moterų.

Vertinant respondenčių demografinius rodiklius nustatyta, kad didžiausią dalį sudarė lietuvės (48,6 proc.), beveik penktadalis (19,4 proc.) – romų tautybės, lenkų ir rusų tautybės – po 6,9 proc. tyrimo dalyvių (1 lentelė). Daugiausia (40 proc.) buvo moterų, kurios nurodė

1 lentelė. Respondenčių pasiskirstymas pagal sociodemografinius rodiklius

Demografiniai rodikliai	N	Proc.
Tautybė		
Lietuvių	35	58,3
Romų	14	23,3
Lenkų	5	8,3
Rusų	5	8,3
Ukrainiečių	1	1,7
Išsilavinimas		
Pradinis	7	11,7
Pagrindinis	22	36,7
Vidurinis	24	40
Aukštasis neuniversitetinis	1	1,7
Aukštasis universitetinis	3	5
Šeiminių padėtis		
Vieniša	11	18,3
Išsituokusi	12	20
Susituokusi	10	16,7
Gyvena su partneriu	17	28,3
Našlė	9	15

turinčios vidurinį išsilavinimą, daugiau nei trečdalis (36,7 proc.) – pagrindinį išsilavinimą, kas dešimta moteris (11,7 proc.) – pradinį, mažiausiai moterų buvo įgijusios aukštąjį universitetinį (5 proc.) ir aukštąjį neuniversitetinį (1,7 proc.) išsilavinimą (1 lentelė). Palyginus kalinčių moterų ir jų motinų išsilavinimą pastebėta, kad kalinčių moterų išsilavinimas priklauso nuo jų motinų įgyto išsilavinimo: kuo aukštesnis motinos išsilavinimas, tuo aukštesnį yra įgijusi ir respondentė ($r = 0,296$; $p \leq 0,05$).

Didžioji dalis moterų (28,3 proc.) nurodė, kad laisvėje gyvena su partneriu, penktadalis (20 proc.) – išsiskyrusios, šiek tiek mažiau (18,3 proc.) respondenčių teigė, kad yra vienišos, ištekėjusių – 16,7 proc., mažiausiai buvo našlių (15 proc.).

Amžiaus, kai moterys pradėjo rūkyti, vidurkis – $14,4 \pm 7,55$ metų. Daugiausia moterų (15 proc.) pradėjo rūkyti 16 metų. Kas dešimta (10,2 proc.) tyrimo dalyvė teigė, kad pradėjo rūkyti būdama vyresnė nei 21 metų, o vyriausias amžius, kai moterys pradėjo rūkyti, buvo 36 metai.

Moterys vidutiniškai surūkydavo $8,95 \pm 7,58$ cigaretės per dieną. Daugiausia (25 proc.) moterų per dieną surūkydavo po 10 cigarečių, didžiausias kiekis, kurį moterys surūkydavo per dieną, buvo 35 cigaretės (1,7 proc.). Pastebėjome, kad rūkymo pradžios amžius turi įtakos per dieną surūkomų cigarečių skaičiui: kuo vyresniame amžiuje pradeda rūkyti, tuo daugiau cigarečių surūko ($r = 0,314$; $p \leq 0,05$). Įvertinus rūkymo įprotį pataisos namuose ir apklaustų moterų šeiminei padėti nustatyta, kad tarp rūkančių daugiausia buvo ištekėjusių arba gyvenančių su partneriu (22,4 proc.) respondenčių, lyginant su vienišomis / išsiskyrusiomis (18,2 proc.), tačiau šis skirtumas nėra statistiškai reikšmingas ($p > 0,05$). Taip pat pastebėta, kad moterų amžius turi įtakos per dieną surūkomų cigarečių skaičiui: kuo vyresnė moteris, tuo mažesnis per dieną surūkomų cigarečių skaičius ($r = -0,266$; $p \leq 0,05$).

Išanalizavus moterų išsilavinimą ir amžių, kada jos pradėjo rūkyti, nustatyta, kad respondenčių išsilavinimas turi įtakos rūkymo pradžios amžiui, t. y. kuo žemesnis respondentės išsilavinimas, tuo vėliau ji pradėjo rūkyti ($r = -0,274$; $p \leq 0,05$). Moterų amžius turi įtakos patiriamam stresui lygiui: kuo vyresnė moteris, tuo mažiau streso ji patiria ($r = -0,189$; $p > 0,05$).

REZULTATŲ APTARIMAS

Tyrimo rezultatai parodė, kad rūkymas įkalinimo įstaigose yra labai populiarus ir net nerūkantis asmuo ten pradeda vartoti tabaką. Nors tabako kontrolės politika padeda bendroje populiacijoje mažinti šios medžiagos

vartojimo paplitimą, tačiau įkalinimo įstaigose per pastaruosius dešimtmečius nebuvo taikomi efektyvūs rūkymo mažinimo veiksmai. Kalinių rūkymas išlieka nuo dviejų iki keturių kartų didesnis nei bendroje populiacijoje [10]. Mūsų atlikto tyrimo duomenys patvirtina didėjančią šios medžiagos vartojimą patekus į įkalinimo įstaigą. Tarp Panevėžio pataisos namuose kalinčių moterų rūkymo paplitimas laisvėje siekė 78,3 proc., o patekus į įkalinimo įstaigą skaičiai išaugo iki 81,7 proc.

Kaip teigiama literatūroje, tabakas yra kalinčių asmenų plačiausiai naudojama psichoaktyvioji medžiaga, kurios paplitimo lygis svyruoja nuo 64 proc. iki 90 proc. priklausomai nuo šalies ir įstatymų joje. Tabako vartojimo dažnis tarp kalinčių moterų neretai yra didesnis nei tarp kalinčių vyrų. Rūkymas – neatšiejama kultūros dalis ir nusistovėjusi norma įkalinimo įstaigose, kuri formuoja ryšius ne tik tarp kalinčių asmenų, bet ir tarp kalinių ir darbuotojų [10, 11]. Šios psichoaktyviosios medžiagos vartojimas kalintiems padeda įveikti nuobodulį bei stresą, malšina nerimą ir įtampą, veikia kaip malonumo šaltinis ar piniginė vertė aplinkoje, kurioje nėra jokios kitos valiutos [3]. 40 proc. Lenkijoje apklaustų kalinių teigė, kad tokie veiksniai, kaip nuobodulys ar stresas, didina poreikį rūkyti. Kiti veiksniai, dėl kurių kalintys asmenys gali jausti poreikį rūkyti, yra patyčios, paramos, šeimos narių ar artimų draugų trūkumas [12]. Mūsų tyrimo duomenimis, moterys taip pat patiria stresą, tačiau kuo vyresnė moteris, tuo mažiau ji patiria streso arba deklaruoja, kad jo patiria mažiau. Tai galima būtų paaiškinti tuo, kad su amžiumi ateina patirtis ir moteris geba labiau valdyti savo emocijas, išgyvenimus ir į tam tikras stresines situacijas žvelgti atlaidžiau.

Duomenų apie įkalinimo įstaigose rūkančias moteris yra nedaug, tačiau ir jie parodė šios medžiagos vartojimo mastą, pvz., JAV tabako vartojimo paplitimas tokio pobūdžio įstaigose svyruoja nuo 42 proc. iki 91 proc., Australijos įkalinimo įstaigose tabaką vartoja net 88 proc. moterų, Jungtinėje Karalystėje – 85 proc. [13–15].

Mūsų tyrimo rezultatai parodė, kad Panevėžio pataisos namuose kalinčios moterys per dieną vidutiniškai surūko $8,95 \pm 7,58$ cigaretės, tai sudaro maždaug pusę pakelio. Žinant, kad įkalinimo įstaigose tabako gaminiai dažnai naudojami kaip valiuta ir ne taip lengvai gaunami kaip esant laisvėje, galima numanyti, jog surūkomų cigarečių skaičius, padidinus jų prieinamumą, galėtų būti gerokai didesnis.

Vienas svarbesnių veiksnių, darančių įtaką nusikalstamai veikai, yra žemas išsilavinimo lygis. Nurodoma keletas teorinių priežasčių, kodėl aukštesnį

išsilavinimą turintys žmonės yra mažiau linkę į nusikalstamą veiką. Išsilavinimas paprastai užtikrina būsimą darbo vietą ir didesnę numatomą uždarbį, todėl nusikalstamumas tampa mažiau patrauklus. Švietimo sistema skatina žmones socializuotis, orientuotis į ateitį, vengti rizikos bei užima didžiąją dalį jų laiko, todėl vien buvimas kokioje nors švietimo įstaigoje savaime mažina nusikalstamumo tikimybę [16]. Remdamiesi savo atlikto tyrimo duomenimis, mes galime tik patvirtinti šias teorijas, nes tarp tyrimo respondentų daugiausia buvo moterų, turinčių vidurinį (40 proc.) arba pagrindinį išsilavinimą (36,7 proc.), o mažiausiai – aukštąjį universitetinį (5 proc.) arba aukštąjį neuniversitetinį (1,7 proc.) išsilavinimą. Asmens išsilavinimo lygiui didelę įtaką daro jo tėvų išsilavinimas. Pripažinta, kad šeima vaidina svarbų vaidmenį vaiko akademiniam gyvenime, vertinant jo pasiekimus ir tobulėjimą. Įrodyta, kad, esant aukštesniam tėvų, o ypač motinos, išsilavinimui, vaiko išsilavinimo lygis taip pat bus aukštesnis [17]. Mūsų atlikto tyrimo duomenys patvirtina, kad, esant aukštesniam kalinčių moterų motinų išsilavinimui, aukštesnį išsilavinimą yra įgijusi ir respondentė.

Įprotis rūkyti gali priklausyti ir nuo aplinkos, kurioje moterys gyvena, ypač tuomet, kai partneris taip pat rūko [18]. Atlikto tyrimo duomenys parodė, kad tarp rūkančių moterų yra daugiau tokių, kurios laisvėje gyvena su partneriu arba yra ištekėjusios, lyginant su vienišomis, todėl galime manyti, jog rūkymo įprotis gali būti inicijuojamas arba palaikomas asmens, su kuriuo moteris gyvena.

Vokietijoje atlikto tyrimo duomenimis, rūkymo dažnis mažėja bendroje populiacijoje, didėjant moterų amžiui. To paties tyrimo rezultatai rodo, kad rūkymo pradžios amžius didžiausias buvo tarp 10–15 metų asmenų (72,2 proc.), o moterų surūkomų cigarečių kiekis su amžiumi mažėja [19]. Mūsų tyrimo rezultatai yra panašūs: daugiausia kalinčių moterų pradėjo rūkyti būdamos 16 metų. 2011 m. Afrikoje atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad ankstyvas rūkymo pradžios amžius susijęs ne tik su padidėjusiu alkoholio ar narkotinių medžiagų vartojimu vėlesniu

gyvenimo periodu, bet ir su gerokai didesne tikimybe pasireikšti delinkventiniam elgesiui [20].

Rūkymas, kaip žinoma, yra viena iš socializacijos priemonių įkalinimo įstaigose. Galima daryti prielaidą, kad moterys vyresniame amžiuje yra pasyvesnės, todėl joms nėra būtina tokia didelė socializacija kaip jaunesnėms moterims ir galbūt dėl šios priežasties vyresnės moterys rūko mažiau [11]. Šią nuostatą patvirtina ir mūsų gauti duomenys: kuo vyresnė moteris, tuo surūkomų cigarečių skaičius mažesnis. Visgi stresas yra vienas iš pagrindinių veiksnių, inicijuojančių rūkymą, todėl galima teigti, kad, mažėjant streso lygiui, mažėja ir respondentų rūkymo dažnis [3]. Palyginę moterų amžių ir patiriamą streso lygį, savo atliktame tyrime pastebėjome, kad kuo vyresnė moteris, tuo mažiau streso ar įtampos ji patiria.

Įvertinę rūkymo pradžios amžių ir surūkomų cigarečių skaičių nustatėme, kad kuo vyresnio amžiaus moteris pradeda rūkyti, tuo daugiau cigarečių ji surūko. Kadangi duomenų šiam teiginiui pagrįsti trūksta, galima daryti prielaidą, kad vyresniame amžiuje moterys turi daugiau laisvių ar galimybių nei, pavyzdžiui, paauglės, ir gali ne tik įsigyti tabako gaminių, bet ir nevaržomai juos vartoti nesulaukdamos aplinkinių kritikos. Todėl tai galėtų būti viena iš priežasčių, kodėl vyresniame amžiuje pradėjusios rūkyti moterys surūko daugiau cigarečių.

APIBENDRINIMAS

Įkalinimas – tai stresą keliantis veiksnys, o ypač moterims, kurios turėtų rūpintis šeima, auginti ir auklėti vaikus. Nors dauguma moterų į įkalinimo įstaigą patenka jau rūkančios, bet dalis jų patiriamą stresą malšina pradėdamos rūkyti. Suprantama, kad ankstyvas rūkymo pradžios amžius ir nuolatinis tabako vartojimas sukelia daug sveikatos problemų ne tik pačiam vartotojui, bet ir aplinkiniams. Todėl vienas pagrindinių rūkymo įkalinimo įstaigoje problemos sprendimo būdų – tai efektyvios tabako vartojimo mažinimo strategijos sukūrimas.

Straipsnis gautas 2021-03-08, priimtas 2021-04-30

Literatūra

1. Adams TN, Morris J. Smoking (Tobacco). In: StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2021.
2. Qiu F, Liang CL, Liu H, Zeng YQ, Hou S, Huang S, et al. Impacts of cigarette smoking on immune responsiveness: up and down or upside down? *Oncotarget*. 2017;8(1):268-84.
3. Spaulding AC, Eldridge GD, Chico CE, Morisseau N, Drobeniuc A, Fils-Aime R, et al. Smoking in correctional settings worldwide: prevalence, bans, and interventions. *Epidemiologic Reviews*. 2018;40(1):82-95.
4. Farsalinos K. Electronic cigarettes: an aid in smoking cessation, or a new health hazard? *Ther Adv Respir Dis*. 2018;12:1-20.
5. Rūkymas. Oficialiosios statistikos portalas [Internet]. Žiūrėta 2021 01 12. Prieiga per internetą: <<https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-gyventoju-sveikata-2020/rukymas>>.
6. Bird Y, Kashaniamin L, Nwankwo C, Moraros J. Impact and effectiveness of legislative smoking bans and anti-tobacco media campaigns in reducing smoking among women in the US: a systematic review and meta-analysis. *Healthcare (Basel)*. 2020;8(1):20.

7. Garcia M, Mulvagh SL, Merz CNB, Buring JE, Manson JE. Cardiovascular disease in women: clinical perspectives. *Circ Res*. 2016;118(8):1273-93.
8. Woodward M. Cardiovascular disease and the female disadvantage. *Int J Environ Res Public Health*. 2019;16(7).
9. Andrade D, Kinner SA. Systematic review of health and behavioural outcomes of smoking cessation interventions in prisons. *Tob Control*. 2017;26(5):495-501.
10. World Health Organisation (WHO). *Prisons and Health*; 2014.
11. Richmond R, Butler T, Wilhelm K, Wodak A, Cunningham M, Anderson I. Tobacco in prisons: a focus group study. *Tob Control*. 2009;18(3):176-82.
12. Papadodima SA, Sakelliadis EI, Sergeantanis TN, Giotakos O, Sergeantanis IN, Spiliopoulou CA. Smoking in prison: a hierarchical approach at the crossroad of personality and childhood events. *Eur J Public Health*. 2010;20(4):470-4.
13. Durrah TL. Correlates of daily smoking among female arrestees in New York City and Los Angeles, 1997. *Am J Public Health*. 2005;95(10):1788-92.
14. Holmwood C, Marriott M, Humeniuk R. Substance use patterns in newly admitted male and female South Australian prisoners using the WHO-ASSIST (Alcohol, Smoking and Substance Involvement Screening Test). *Int J Prison Health*. 2008;4(4):198-207.
15. Plugge EH, Foster CE, Yudkin PL, Douglas N. Cardiovascular disease risk factors and women prisoners in the UK: the impact of imprisonment. *Health Promot Int*. 2009;24(4):334-43.
16. Åslund O, Grönqvist H, Hall C, Vlachos J. Education and criminal behavior: insights from an expansion of upper secondary school. *Labour Economics*. 2018;52:178-92.
17. Iqbal N, Tasneem S. The influence of parents educational level on secondary school students academic achievements in district Rajanpur. *Journal of Education and Practice*. 2015;6(16):76-79.
18. Saari AJ, Kentala J, Mattila KJ. The smoking habit of a close friend or family member – how deep is the impact? A cross-sectional study. *BMJ Open*. 2014;4(2):e003218.
19. John U, Hanke M, Meyer C, Schumann A. Gender and age differences among current smokers in a general population survey. *BMC Public Health*. 2005;5:57.
20. Peltzer K. Early smoking initiation and associated factors among in-school male and female adolescents in seven African countries. *Afr Health Sci*. 2011;11(3):320-8.

Tabacco using among incarcerated women

Guoda Jankaitytė¹, Laura Nedzinskienė²

¹Faculty of Medicine, Vilnius University, ²Department of Anatomy, Histology and Anthropology, Institute of Biomedicine, Faculty of Medicine, Vilnius University

Summary

The aim. To determine the prevalence of smoking and the factors influencing it among women imprisoned in Panevėžys correctional facilities.

Material and methods. The study was conducted at Panevėžys women correction house in 2017. The total number of interviewees that agreed to participate in the research consists of 60. The mean age of the respondents was 42.51 ± 13.87 years. The study was conducted by using an anonymous questionnaire. Women took part in the study voluntarily. The validated questionnaire consisted of questions that assessed the demographics of women prisoners, tobacco use habits and stress.

Results. More than three-quarters (78.3 %) of women smoked at liberty and 81.7 % of women smoked in prison from all of the respondents. Moreover, women smoked on average 8.95 ± 7.58 cigarettes per day. The mean age at which women started to smoke was 14.4 ± 7.55 . Assessing the age of women and the number of cigarettes smoked per day, a statistically significant difference was obtained: the

older a woman is, the lower the number of cigarettes per day ($r = -0.266$; $p \leq 0.05$).

Conclusions. The early age of smoking and the constant use of tobacco causes many health problems not only for the user itself but also for the people around a smoker. Therefore, one of the primary solutions to the problem of smoking in prisons is to develop an effective strategy to reduce tobacco use.

Keywords: smoking in prisons, women smoking, tobacco use.

Correspondence to Laura Nedzinskienė
Vilnius University Faculty of Medicine
M. K. Čiurlionio str. 21/27, LT-03101 Vilnius, Lithuania
E-mail: laura.nedzinskiene@mf.vu.lt

Received 8 March 2021,
accepted 30 April 2021